

Järvenpään kaupungin halukkuus sitoutua rahoittamaan valtion kilpailuttaman junaliikenteen lisäpalvelutasoa

Liikenne ja viestintäministeriö on lähestynyt 17.6.2025 Järvenpään kaupunkia kirjaamoon lähetetyllä viestillä: ”(VN/19329/2025) Nimeämispyyntö: valtion kilpailuttaman 2030-luvun henkilöjunaliikenteen valmistelu”.

Viestissä pyydettiin kaupunkia nimeämään edustaja valtion kilpailuttaman 2030-luvun henkilöjunaliikenteen valmisteluun. Järvenpään kaupungin nimityspäätös tehtiin kaupunginjohtajan toimesta päätöksellä § 20, 19.6.2025, ja Järvenpään kaupungilla on nimetty työhön varsinainen edustaja, sekä varaedustaja.

EU lainsäädännön edellyttämää junaliikenteen kilpailutuskokonaisuutta on käsitelty laajalti LVM:n ja valtion virastojen järjestämissä vuorovaikutustilaisuuksissa viime vuosien aikana. Prosessin myötä LVM on päätenyt ratkaisuun, jossa valtio rahoittaa 2030 luvulla laajuudeltaan ja palvelutasoltaan nykyistä ostoliikennettä vastaavan henkilöjunaliikenteen. Pääradan varren kuntien osalta tämä tarkoittaa sitä, että junaliikenteen palvelutaso ei ole vaarantumassa henkilöjunaliikenteen kilpailutuksen myötä. Lähtökohtana LVM hankinnassa on kuitenkin myös se, että palvelutaso ei valtion kustantamana olisi parempi, kuin nykytilanteessa.

Asetelmasta johtuen LVM on tiedustellut 17.6.2025 kuntien halukkuutta sitoutua rahoittamaan lisäpalvelutasoa suhteessa valtion kilpailuttamaan junaliikenteeseen. Kyse on siitä, haluavatko kunnat tilata valtion kilpailutuksen yhteydessä omalla kustannuksellaan lisäjunavuoroja/lisäpalvelutasoa valtion kilpailuttaman peruspalvelutason lisäksi. LVM:n mukaan kuntien tulee ilmaista sitoutumisensa/tehdä päätös asiaa koskien alkuvuoteen 2026 mennessä. Asiaa on taustoitettu lisää verkkotilaisuuksissa, sekä kaupungin kirjaamoon toimitetuilla LVM:n, sekä Traficommin koostamilla materiaaleilla.

Valtion kilpailuttama henkilöjunaliikenne tulee järjestämään erillisen kalustoyhtiön omistamalla kalustolla, jonka hankinnan optiokausi päättyy vuonna 2026. Kuntien mahdollisesti toivoma lisäliikenne edellyttää lisäkalustohankintoja. Kaluston hankinta-aikataulusta johtuen kuntien halukkuutta lisäpalvelutason suunnitteluun ja kustantamiseen on tiedusteltu v. 2025, jotta kuntien kannat pystyttäisiin ottamaan huomioon kalustohankintojen optiokauden aikana.

Järvenpään kaupunki on käynyt keskustelua Helsinki – Riihimäki -rataosuuden varrella olevien muiden HSL-kuntayhtymään kuulumattomien kuntien; Hyvinkään ja Riihimäen kanssa yhteisen näkemyksen muodostamiseksi asiassa. Keskustelujen perusteella kuntien näkemys on, että ilman tarkempaa tietoa eri palvelutasovaihtoehtojen oletettavissa olevista kustannuksista, eivät kunnat voi ilmaista olevansa halukkaita kustannuksiin osallistumiseen. LVM:n 17.10 viestissään ilmaiseman kannan mukaan kunnat voivat itse laatia/hankkia selvityksiä päätöksentekonsa tueksi, mutta LVM tai muu valtiollinen taho ei laadi kustannusarvioita kunnille. Tämä on valitettavaa, mutta ymmärrettävää ottaen huomioon erilaisten mahdollisten lisäliikenneskenaarioiden suuren lukumäärän kansallisella tasolla.

Vaikka kustannusarviota ei ole päätöksenteon tueksi käytössä, ei Järvenpään kaupunki aiempina vuosina VR:ltä tietoon saatujen lisäliikennekustannusten valossa pidä todennäköisenä, että sillä olisi taloudellista mahdollista rahoittaa myöskään valtion kilpailuttamaa lisäliikennettä.

Järvenpään kaupunki suhtautuu hyvin myönteisesti pääradan junaliikenteen vuorovälin tihentämiseen, sekä sen palvelutason ja kapasiteetin nostoon. Kuitenkin ottaen huomioon lisäliikenteen oletetusti korkea kustannustaso, sekä Riihimäen ja Hyvinkään viranomaisien kanssa käydyt asiaa koskevat keskustelut, ei Järvenpään kaupunki voi tässä vaiheessa sitoutua lisäliikenteen

rahoittamiseen. Kuntien yhteinen näkökulma asiaan on alustavasti kielteinen, ja käytännössä asiasta tekee vielä haasteellisemman se, että, LVM tai muu valtion taho ei pysty tekemään arviolaskelmia junaliikenteen palvelutason noston kustannuksista esimerkiksi yhden/kahden ruuhkaliikenteen ulkopuolisen tuntikohtaisen lisäjunavuoron skenaariolla.

Järvenpään kaupunki haluaa kiittää Liikenne – ja viestintäministeriötä sekä liikenne- ja viestintävirastoa avoimesta vuorovaikutuksesta asiassa. Valitettavasti nykyisellä tietopohjalla kaupungilla ei ole edellytyksiä suhtautua myönteisesti lisäliikenteen kilpailuttamiseen kaupungin kustannuksella.